
Polonistyka za granicą (Anglia, Czechosłowacja, Francja).

Biuletyn Polonistyczny 6/16, 90-104

1963

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

IV. RÓŻNE

P o l o n i s t y k a z a g r a n i c ą A n g l i a

Studia polonistyczne prowadzone są tu w sześciu uczelniach, przy czym najczęściej ograniczają się do nauki języka polskiego. Uczelnią, która prowadzi studia polonistyczne w najszerszym tego słowa znaczeniu, jest School of Slavonic and East European Studies, wchodząca w skład federacji uniwersytetów znanych jako Uniwersytet Londyński.

University of London, School of Slavonic and East European Studies, London W.C. 1. England.

Uczelnia ta powstała w r. 1915 jako wydział w King's College, uniwersytetu, który również wchodzi w skład Uniwersytetu Londyńskiego. W r. 1932 została przekształcona w uczelnię samodzielną z następującymi przedmiotami:

nauka języków: bułgarskiego, czeskiego, albańskiego, węgierskiego, polskiego, rumuńskiego, serbochorwackiego i rosyjskiego,
historia: Europy Środkowej, historia gospodarcza i społeczna, krajów naddunajskich, Rosji i historia gospodarcza Rosji, Słowiańska filologia porównawcza.

Studia trwają 3 lata dla uzyskania tytułu Bachelor of Arts (B.A.). W r. 1960/61 liczba studentów na studiach w pełnym wymiarze godzin wynosiła 113, a w częściowym - 72. Wobec braku formalnego podziału studentów wg wydziałów nie można określić liczby studentów studiujących język względnie literaturę polską. (Nb. studenci zapisują się na ogół we wszystkich uczelniach brytyjskich na daną uczelnię, bez formalnego określenia wydziału, na którym chcą studiować. Powoduje to ogromną płynność studentów uczęszczających na dane wykłady czy zajęcia. W zależności od specjalizacji, jaką dany student wybiera, układa-

ny jest jego indywidualny program studiów i przedmioty, z których składa egzamin końcowy).

Lektorem języka polskiego jest dr J. Pietrkiewicz, w stopniu wykładowcy (lecturer). W r. 1962/3 jeden student przygotowuje się do egzaminu końcowego z języka i literatury polskiej jako przedmiotu głównego (egzamin na B.A. obejmuje najczęściej 1 przedmiot główny i 2 poboczne), a dwóch - jako przedmiotu pobocznego. Siedmiu studentów, którzy zadeklarowali filologię rosyjską jako przedmiot studiów zasadniczych, uczą się języka polskiego w ramach przygotowań do egzaminu ze słowiańskiej filologii porównawczej. Trzech uczęszcza nadobowiązkowo na lektorat języka polskiego na poziomie zaawansowanym.

Ostatnia praca magisterska (M.A. - master of art) z interesującego nas zakresu opracowana była w maju 1959, pt. "The Theories of Poetic Movements in Poland as reflected in Manifestoes 1887-1930" (Teorie ruchów poetyckich w Polsce w świetle manifestów 1887-1930). Dwóch absolwentów przygotowuje prace doktorskie: "The influence of the teachings of Luther on the literary works of Mikołaj Rej" (Wpływ nauki Lutera na twórczość literacką Mikołaja Reja) i "Stefan Żeromski in the Polish Literary Criticism, 1895-1902" (Stefan Żeromski w świetle polskiej krytyki literackiej w latach 1895-1902).

W okresie 1960-1962 dr Pietrkiewicz opublikował następujące artykuły w piśmie wydawanym przez uczelnię, "Slavonic and East European Review", w okresach półrocznych:

grudzień 1960 - "Justified Failure in the Novels of Bolesław Prus" (Usprawiedliwione niepowodzenia w powieściach B. Prusa),
grudzień 1962 - "Polish literature in its European Context" (Literatura polska w jej kontekście europejskim).

University of Cambridge. Dep. of Slavonic Studies (Wydział Studiów Sławistycznych) Cambridge, England

Lektorat języka polskiego prowadzony przez dra L.R. Lewittera, wchodzi w skład zajęć organizowanych przez Wydział Studiów Sławistycznych (kierowany przez prof. Elizabeth M. Hill).

W r. 1962/3 uczęszcza na lektorat trzech studentów. W czerwcu 1962 dwóch studentów składających egzamin końcowy wybrało tematy z zakresu historii języka polskiego: do r. 1795 i po r. 1795. Prac doktorskich dotychczas nie było. (Nb. prace magisterskie nie wchodzi w grę na uniwersytecie w Cambridge, analogicznie

jak w Oxford, ponieważ tytuł M.A. uzyskuje się automatycznie po upływie 2 lat od zakończenia studiów i po uregulowaniu właściwej opłaty).

Dr F.R. Lewitter opracowuje hasła z zakresu historii literatury polskiej do nowego wydania Encyklopedii Brytyjskiej (Encyklopedia Brytanica).

University of Oxford, Dep. of Russian (Wydział Filologii Rosyjskiej) Oxford. England

Lektorat języka polskiego jest nieobowiązkowy, ponieważ jedynie język rosyjski jest dopuszczony jako przedmiot egzaminacyjny na B.A. Prowadzony jest w ramach wydziału Filologii Rosyjskiej przez profesora słowiańskiej filologii porównawczej B.O. Unbegauna lub Miss Anne Pennington (w stopniu wykładowcy). Po ukończeniu kursu rocznego można język polski włączyć do egzaminu na dyplom studiów slawistycznych (Diploma in Slavonic Studies). Liczba takich studentów waha się od 1 do 3 rocznie.

Dotychczas przygotowana była jedna praca doktorska, pt. "Stanisław Orzechowski (1513-1566)", a druga jest w opracowaniu, pt. "Zbigniew Morsztyn". Publikacji polonistycznych nie było.

University of Nottingham. Dep.of.Slavonic Studies (Wydział Studiów Slawistycznych) University Park, Nottingham, England.

W styczniu 1963 r. powstał lektorat języka polskiego w ramach w/w wydziału, kierowanego przez F.J.B.F. Seeley w stopniu starszego wykładowcy (senior lecturer), obsadzony przez dra L.Kukulskiego, jako pierwszego lektora, który został zaangażowany z Polski.

University of Glasgow, Dept. of Slavonic and Eastern European Languages, (Wydział Języków Słowiańskich i Wschodnioeuropejskich), Glasgow W.2. Scotland

Wydział ten składa się z dwóch samodzielnych lektoratów: polskiego i czeskiego. Lektorat polski prowadzony jest czasowo przez dra J.Dąbrowskiego. W r. 1962/3 jeden student uczy się na kurs elementarny i 3 na zaawansowany. Dotąd nie było prac dyplomowych ani doktorskich ani publikacji.

University of St.Andrews, College Gate, St.Andrews, Scotland

Lektorat języka polskiego został zorganizowany jedynie w celu umożliwienia nauki tego języka studentom-wolontariuszom, ponie-

waż język polski nie wchodzi w skład przedmiotów egzaminacyjnych. Prowadzony jest przez dra S.R.Seligę i posiada 6 studentów. Formalnie dr Seliga jest zaliczany do Wydziału Filologii Rosyjskiej (Department of Russian) w stopniu wykładowcy (lecturer). Publikacje dra Seligi obejmują:

hasła i wstęp do historii literatury polskiej do Encyklopedii Literatury (Cassell's Encyklopedia of Literature) wydanej w r. 1963.

"Początki literatury polskiej", rozdział w wydawnictwie "Polska i jej dorobek dziejowy", wydanej przez wydawnictwo Orbis w Londynie w 1961 r.; artykuły i recenzje książek polskich publikowane w prasie brytyjskiej i polskiej emigracji.

Opracowanie oparte na materiałach dostarczonych przez Instytut Kultury Polskiej w Londynie

C z e c h o s ł o w a c j a

Slovanský ústav ČSAV Praha 1, Valentinská 1. Dyrektor: członek ČSAV prof. Julius Dolanský: historia literatury polskiej, historia Polski, redakcja słownika czesko-polskiego. Historią literatury polskiej zajmują się następujący pracownicy sekcji historii literatury:

Prof. Karel Krejčí, członek ČSAV, doktor nauk filologicznych.

Prace opublikowane:

- 1960 r. "Pan Balcer w Brazylii na tle rozwoju poematu realistycznego w literaturze czeskiej i polskiej" - powielony referat przygotowany na sesję poświęconą twórczości M.Konopnickiej
- 1961 r. Przedmowa do czeskiego tłumaczenia "Dziurdziów" Orzeszkowej.
- 1962 r. Posłowie do czeskiego tłumaczenia "Faraona" Prusa
 - "Polská družka B.Němcové a K.Havlička Borovského".
Polský přehled
 - "Powieść rodowa w literaturze polskiej i czeskiej na tle "Nocy i dni" Marii Dąbrowskiej" - powielone materiały na sesję poświęconą twórczości M.Dąbrowskiej

- "Dílo M. Dąbrowskiej a česká literatura", Polský přehled
- "Le poème héroïcomique dans les littératures des Renaissances nationales du XVIII et du commencement du XIX siècle". Mélanges linguistique offert à Emil Petrovici, București.

Antonin M ě š t a n, kandydat nauk filologicznych. Praca kandydacka: Polsko a Poláci v české literatuře 16. století (1959).

Prace opublikowane:

- 1960 r. "Vztah Komenského k polským antitrinitářům a jejich učení". "Acta Comeniana", nr 1
- "Polska i Polacy w renesansowej literaturze czeskiej". "Twórczość", nr 9
 - "Zwei Beiträge zur Kenntnis der Geschichte der Böhmi-schen Brüder in Polen", "Zeitschrift für Slawistik", nr 5
- 1961 r. "Kilka uwag o pobycie Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Pradze". "Odrodzenie i Reformacja w Polsce"
Rec. książki: Szczucki-Tazbir, "Literatura ariańska w Polsce". "Slavia", nr 1
- Recenzja książki: Śliziński "Z działalności literackiej Braci Czeskich w Polsce". "Slavia", nr 2
- Podręcznik języka polskiego "Učebnice polštiny" - razem z T. Běštą i V. Jůriřnř. Polské kulturní středisko, Praha
- 1962 r. Recenzja książki E. Kovács "A lengyel irodalom története" (Historia literatury polskiej). "Slavia", nr 1
- Scenariusz wystawy "Tysiąc lat czechosłowacko-polskich związków kulturalnych" - razem z O. Bartošem i V. Borodovčákem.

W druku:

"Staré polské tisky a rukopisy Strahovské knihovny v Praze", "Slavia".

Jiří B e ě k a, kandydat nauk filologicznych. Praca kandydacka: "Henryk Sienkiewicz v Čechách a na Moravě (1960)

Prace opublikowane:

- 1961 r. "Česka účast na krakovských oslavách Kraszewského r. 1879", "Slavia"
"Slovanské látky v Květech v l. 1879 až 1895", "Slavia Occidentalis".

W druku:

Narodní divadlo a Slovanstvo, "Slavia"

Slovensky ustav ČSAV (filia), Veverži 56, ma nast.polonistów:

dr M.Kudělka, kand.nauk filolog., dr V.Kyas, M.Šmerda,
kand.nauk hist.

Prace opublikowane:

- V. K y a s: Česka předloha staropolského žaltáře. Rozprawy
ČSAV, 1962, zesz. 1.
- M. K u d ě l k a: Význam slovanské myšlenky pro národní obro-
zení ve Slezsku. Slezský sborník 1960
- Poláci a Šafařík.Litteraria slovaca 1960
 - Korespondence Jana E. Purkyně s W.A.Maciejowským.
Slezský sborník 1961
 - Z korespondencij P.J.Šafaříka. Pro ukraínsko-polski na-
cionalni hranici. Duklja 1961, nr 3.
- M. Š m e r d a: Między czeską i polską orientacją kulturalną.
Czeskie i polskie wpływy kulturalne na Górnym Śląsku po
wojnie trzydziestoletniej. "Sobótka" 1960.

Slovensky ustav ČSAV (w Pradze i Brnie) opracowuje 3-tomowe
dzieło "Česi a Poláci v minulosti" (Czesi i Polacy w
przeszłości). Jest to praca historyczna, ale ma posz-
czególne rozdziały historycznoliterackie, których auto-
rami są pracownicy Slov.ustavu: J.Bečka, A.Měšťan, M.Ku-
dělka. Tom I jest przygotowany do druku, następny w o-
pracowaniu.

Katedra slavistiky filosofické fakulty Karlovy university,
Praha 1, nam. Krasnoarmejců 2. Kierownik: prof. Karel H o r á -
l e k, dr nauk filologicznych, członek ČSAV: historia litera-
tury polskiej, język polski.

Pracownicy: prof. Antoni D o s t á l, dr nauk. filolog., hi-
storyczna gramatyka języka polskiego; dr Otakar B a r t o š,
kand.nauk filol., st.asystent; dr Teodor B e š t a, st.asy-
stent; mgr Jan P e t r, kand.nauk filol., st.asystent; dr Lu-
boš Ř e h á č e k, kand.nauk filol., st. asystent.

Otakar B a r t o š

Prace opublikowane:

- "Polonistyka czechosłowacka w okresie powojennego piętnastolecia (1945-1960) - razem z J.Dutkowskim, "Przegląd Humanistyczny" 1960, nr 6
- Polonofil Jan Karník, básník a překladačej, "Slavia Occidentališ" 1961
- Posłowie do czeskiego tłumaczenia "Podróży" Dygata, 1960
- Polska literatura na křižovatkách současnosti (1956-1961), "Slovanský přehled" 1962, 3
- Posłowie do czeskiego tłumaczenia "5 sztuk" I.Kruczkowskiego, 1962
- Scenariusz wystawy "Tysiąc lat czechosłowacko-polskich związków kulturalnych" - razem z A.Měšťánem i V.Borodovčákem.

W druku:

- Československo-polské kulturní vztahy ve 20. století, Acta Universitatis Carolinae
- Vztah českých polonofilů k Rusku, Sbornik k 60. narozeninám J.Dolanského
- O groteskni satire ve slovanských literaturách, Sbornik k V. Mezinárodnímu sjezdu slavistů v Sofii.

W przygotowaniu:

- Náčrt historie překládaní z polštiny
- Satira a groteska v současné polské literatuře
- Postavení A.Černého v historii česko-polských vztahů, Acta Univ.Caroline (z okazji jubileuszu Uniwersytetu Jagiellońskiego).

Teodor B e š t a

Prace opublikowane:

- O výsledcích dosavadního bádání o otázce nářečního původu spisovné polštiny, "Slavia" 1962, nr 2
- Neznámé listy J.Baudouina de Courtenay lužickosrbskému buďiteli A.Mukovi, "Slavia" 1962, nr 3
- Podręcznik języka polskiego "Učebnice polštiny" - razem z A.Měšťánem i V.Júriną.

Jan P e t e r

Praca kandydacka: Přídavná jména v polštině (1962).

Prace opublikowane:

Nove prace z polské dialektologie, "Slavia" 1960.

W druku:

- K otázce užití krátkých adjektivních tvarů ve staré polštině, "Slavica Pragensia"
- K otázce rozvoje l ve staré polštině (Pavlovičův sborník, Novi Sad)
- Ślady przejścia chw z f w najstarszej polskiej terminologii chrześcijańskiej ("Prace Filologiczne").

Luboš Ř e h á ě k

Praca kandydacka: K sémantice a syntaxi infinitivu v jazycích slovanských, zejména v polštině (1961).

Prace opublikowane:

K možnostem využití znalostí ruštiny při vyučování jiným jazykům slovanským (zvl. se zřetelem k polštině). Sborník Vys. šk. pedagog., 1960

- P.J.Šafařík a počátky naší baltistiky, "Slavia Pragensia" 1961.

W przygotowaniu:

- Aktuální otázky československé jazykoředné polonistiky
- Polonistika na Karlově universitě.

Katedra slavistiky a indoevropského jazykozpytu filosofické fakulty University J.E.Purkyně, Brno, Grohova 7

dr Jiří K r y s t y n e k

Prace opublikowane:

- Recenzja: St.Helsztyński: St.Przybyszewski, 1961.

W druku:

- Česke překlady z polské literatury v. l. 1914-1930
- Polské vlivy v české historické próze (Sborník k V. Mezinárodnímu sjezdu slavistů w Sofii).

Jarmil P e l i k a n, kand.nauk filologicznych

Prace opublikowane:

- Czołowi przedstawiciele Stańczyków - Józef Szujski i Stanisław Tarnowski - wobec Słowackiego, 1961.

W druku:

- Słowackiego krytycyzm budujący, "Slavia"
- Korespondencja W. Hanki z W.A. Maciejowskim, Sbornik Nár. musea, 1962
- Recepceja twórczości J.Słowackiego w literaturze i społeczeństwie polskim.

Doc. Jar. B a u e r

Prace opublikowane:

- K vývoji polských obsahových vět, 1961.

W druku:

- Odprovací vztah.

Katedra slovenské filologie, filosofická fakulta University Palackého v Olomouci, Křižkovského 10.

Dr Hana J e c h o v a, kand.nauk filologicznych, st.asystent.
Praca kandydacka: Ohlas Julia Słowackého v období Mladé Polsky (1962)

Prace opublikowane:

- M.Konopnicka w literaturze czeskiej - powielony referat na sesję poświęconą M.Konopnickiej w Łańcucie, 1960.
- Les problèmes des symboles chez les poètes romantiques polonais. Liège 1962
- Quelques remarques sur le style de la poésie romantique polonaise. Sbornik Palackého university, 1962.

Bedřich T e m a, st. asystent

Prace opublikowane:

- Problémy průzkumu tzv. společenských nářečí, zvláště na Těšínku. Acta Universitatis Palackinae Olomucensis 1961
- Výzkum společenských mluv, zejména na Těšínku, Slezský sborník, 1962.

Slezský ústav ČSAV, Opava, Nádražní okruh 31. Dyrektor:
Vladimír M a r i á n e k.

Niektórzy pracownicy Instytutu zajmują się również sprawą stosunków literackich pomiędzy Śląskiem czeskim i polskim.

Katedra cizích jazyku Pedagogického Institutu v Ostravě, ul.
30. dubna 22. Kierownik: dr Jan K o r z e n n y.

Przygotowuje nauczycieli dla szkół z polskim językiem nauczania.

Dr Jan K o r z e n n y

Prace opublikowane:

- Listy Bałuckiego do Arnosta Schwaba-Polabskiego. "Pamiętnik Literacki", 1961, z.3
- Sienkiewicz w społeczeństwie czeskim. "Zwrot" 1961, nr 12.

W druku:

- Polonica czechosłowackie 1955-1960, "Pamiętnik Literacki"
- Korespondencja A.Asnyka z Fr.Kvapilem, "Pamiętnik Słowiański"
- Michał Bałucki w Czechach, "Pamiętnik Teatralny"
- Społeczeństwo polskie wobec Teatru Narodowego w Pradze, Sbornik Pedagogického institutu v Ostrave.

Katedra slovanského jazyka a literatury, Bratislava, Universita Komenského. Kierownik: akademik A. M r á z.

Pracownicy: dr Pavol B u n ě á k - historia literatury polskiej, Halina I v a n i ě k o v a - lektorat języka polskiego, prowadzi ćwiczenia.

Československo-sovietsky institut. Vajnorského nabr.

Nad problematyką polską pracuje historyk dr Viktor B o r o -
ď o v ě á k, kandydat nauk historycznych

Czasopisma publikujące prace polonistyczne:

- "Slavia" oraz "Slovanský přehled" - wydaje Slovanský ústav ČSAV
- "Slavica Pragensia" - wydaje Uniwersytet Karola w Pradze,
- "Sbornik filosofické fakulty University J.E.Purkyně" v Brne
- "Sbornik filosofické fakulty Palackého university" v Brne
- "Sbornik Pedagogického institutu" v Ostrave
- "Slezský sbornik" - wydaje Slezský ústav ČSAV, Opava

Opracowanie oparte na materiałach dostarczonych przez dr Antonina Měšťana z Instytutu Sławistyki ČSAV

F r a n c j a

1. A k a d e m i c k i e s t u d i a p o l o n i s t y c z n e

Studia polonistyczne we Francji mają z konieczności ograniczony zakres. Język polski nie jest wykładany w szkołach średnich (poloniści francuscy ubiegają się o wprowadzenie nauki języka polskiego przynajmniej do pewnej, choćby niewielkiej liczby szkół). Jako przedmiot fakultatywny dopuszczony jest przy maturze wyłącznie dla Polaków. Zresztą, wprowadzenie nauki języka polskiego w szkołach średnich jest sprawą skomplikowaną i trudną do zorganizowania. Poza studentami - Polakami i niektórymi rusycystami, dla których zresztą język polski jest drugim językiem słowiańskim, na studia stricto sensu polonistyczne zgłasza się niewielka liczba studentów-Francuzów, zainteresowanych językiem i literaturą polską. Zaznaczyć trzeba, że studia te są mało "ponętne" pod względem materialnym, ponieważ ich absolwenci nie mogą liczyć na zatrudnienie w charakterze profesorów licealnych.

a. Uniwersyteckie studia polonistyczne rozwinęły się we Francji po pierwszej wojnie światowej. W latach tych utworzono w niektórych uniwersytetach lektoraty języka polskiego i powierzono ich prowadzenie bądź Polakom (W.Godlewski w Lille) lub Francuzom (Ch.Moïse w Nancy, B.Hamel w Grenoble, później P.Cazin w Aix-en-Provence). Później utworzono nowe lektoraty, obsadzając je lektorami z Polski. Niektóre lektoraty przekształciły się z biegiem czasu w katedry lub "assistanaty" (odpowiada to zapewne naszym wykładom zleconym, w każdym razie jest to forma organizacyjna pośrednia pomiędzy lektoratem a katedrą).

W styczniu 1963 r. sytuacja w zakresie studiów polonistycznych na uniwersytetach francuskich przedstawiała się następująco:
Dwie katedry języka i literatury polskiej: Paryż (Sorbona) - prof. Jean Bourilly i Nancy - prof. Zygmunt Markiewicz.
Dwa "assistanaty": Aix-en-Provence - Kołodziej i Tuluza - Edmund Marek.

Dziewięć lektoratów: Paryż - J.Błoński, Lille - W.Godlewski, Bordeaux - A.Micińska, Grenoble - B.Hamel, Strasburg - Wł.Krysiński, Lyon - S.Durski, Nancy - D.Maniewska, Aix-en-Provence - T.Garnysz i Tuluza - E.Marek. Możliwe utworzenie lektoratów w Caen i Clermond-Ferrand.

Wymienione katedry, lektoraty i "assistanaty" uprawnione są do przygotowania słuchaczy do jednego lub dwu licencjatów lub do pełnego licencjatu z polonistyki (Paryż, Lille, Nancy). Przeciętna liczba słuchaczy wynosi około 15 osób w każdym ośrodku (liczba większa w Lille, Tuluzie, Grenoble, mniejsza np. w Aix-en-Provence). Pewną część słuchaczy stanowią studenci pochodzenia polskiego.

Około 1958 r., wyprzedzając niejako utworzenie katedry polonistycznej na Sorbonie, prof. Jean Fabre podjął inicjatywę wprowadzenia problemu dotyczącego literatury polskiej do programu współczesnej literatury porównawczej (np. polski dramat romantyczny). W rezultacie znaczna liczba słuchaczy (100-150 studentów) uzyskała możliwość zapoznania się z literaturą polską. Frekwencja słuchaczy, jakość prac seminaryjnych i dyplomowych pozwalają stwierdzić pełny sukces tej inicjatywy. Kilku studentów, zajmujących się komparatystyką, postanowiło nauczyć się języka polskiego, aby poznać literaturę polską w oryginale. Pewna grupa, rozmiłowana w teatrze, postanowiła wystawić "Balladynę" - przedstawienie, opóźnione z powodów finansowych, ma się odbyć w ciągu roku 1963. Telewizja paryska ma w niedługim czasie wystawić "Nie-Boską Komedję. Inicjatywa paryska ma tendencję rozszerzenia się na prowincję, jej realizacja zależy od współpracy między polonistami i komparatystami¹⁾.

Ostatnio zorganizowany na Sorbonie Ośrodek Kultury Polskiej (kierownik: Br. Gieremek), odpowiednik Ośrodka Kultury Francuskiej w Warszawie, podlegając bezpośrednio rektorowi uniwersytetu, zmierza do organizowania imprez umożliwiających szerzenie wiedzy o Polsce dawnej i obecnej. Ośrodek ten, zachowując swoją autonomię, współpracuje z Katedrą literatury polskiej na Sorbonie.

b. École des Langues Orientales Vivantes w Paryżu

Katedra języka polskiego została utworzona jeszcze w r. 1924. Kierował nią od początku przez 30 lat prof. H. Grappin. Obecny

¹⁾ Ciekawą inicjatywę podjęli W. Godlewski z Lille i E. Marek z Tuluzy, którzy zorganizowali początkowy kurs nauki języka polskiego - poza uniwersytetem. Podobny kurs istnieje w Paryżu od r. 1960 w Liceum Montaigne'a, skupiając uczniów rozmaitych liceów paryskich (łatwo zrozumieć, z jakimi trudnościami natury techniczno-organizacyjnej walczyć muszą organizatorzy).

kierownik katedry: prof. E. Décaux; lektor języka polskiego: Maria Szurek-Wisti. Studia trwają 3 lata i obejmują naukę języka i kultury polskiej. Kierunek główny - językoznawczy, zgodnie z tradycją uczelni. Liczba słuchaczy wynosi około 30, z czego przeszło połowa na pierwszym roku studiów.

2. P r a c e n a u k o w e w z a k r e s i e p o l o - n i s t y k i

Trzon główny prac naukowych stanowią rozprawy doktorskie, opublikowane lub będące w toku, i zgłoszone jako tezy Doctorat d'Etat. Z prac opublikowanych należy wymienić rozprawy: Langlade: J. Kochanowski. L'homme, le penseur, le poète lyrique. Paris 1932; Berga: Skarga, un prédicateur, 1911; Jobert: La Commission Nationale de l'Education, Paris 1941; Fabre: Stanislaw-Auguste Poniatowski et le siècle des Lumières, Paris 1952; Cazin: I. Krasicki, prince-évêque de Varmie; Décaux: La morphologie des encycliques; Bourilly: La jeunesse de J. Słowacki (1809-1833). La vie et les oeuvres, Paris 1960.

Poza tym prace ks. Davida z zakresu historii Polski i H. Grappina - z dziedziny filologii.

Na dzień 1 czerwca 1962 r. zgłoszono na Sorbonie w postaci konpektów następujące rozprawy doktorskie (Doctorat d'Etat):

Kołodziej: Pragmatyzm filozoficzno-poetycki A. Mickiewicza (rozprawa faktycznie ukończona, obrona w najbliższym czasie)

J. Neveux: Polacy i Niemcy w twórczości H. Sienkiewicza (praca znacznie zaawansowana)

W. Godlewski: Twórczość poetycka J. Kasprowicza (druga teza: przekład "O bohaterskim koniu i walącym się domu" Kasprowicza)

J. S. Clément: Z. Krasieński i romantyzm europejski

J. Delobel: Studium nad składnią dopełniaczkową w języku polskim

M. Wisti: O A. Mickiewiczu (temat pracy jeszcze nie sprecyzowany)

Zdrojewski: Polska i Polacy w literaturze rosyjskiej; Paryż w literaturze polskiej.

Ponadto rozprawa doktorska (obrona na Sorbonie w 1961 r.) I. Siemińskiej pt. "Poczucie przyrody w twórczości S. Żeromskiego", uzupełniona przekładem "Puszczy jodłowej". O. Szerer-Wirska przygotowuje rozprawę doktorską na temat "Pojęcie wolności w świadomości polskiej w XIX w. i jego wyraz w literaturze".

Jako załącznik publikuje się obowiązujący obecnie program języka polskiego i literatury polskiej na Sorbonie.

A. Literatura

- Problemy: 1. Humanizm i poezja polska epoki Odrodzenia
2. Romantyzm polski
3. Powieść i nowela po r. 1863

Lektura: Poeci Odrodzenia (PIW)

A.Mickiewicz: Dziady, cz. III (Bibl.Narod.)

Pan Tadeusz ks. I-IV, (Bibl.Narod.)

J.Słowacki: Balladyna (Bibl.Narod.)

Beniowski, pieśni I,II,V (Bibl.Narod.)

Z.Krasiński: Nie-Boska Komedia (Bibl.Narod.)

B.Prus: Lalka (PIW)

E.Orzeszkowa: Cham (Czytelnik)

H.Sienkiewicz: Szkice węglem (Czytelnik)

S.Żeromski: Doktor Piotr (Czytelnik)

B. Kultura polska (w oryginale: Études pratiques)

- Problemy: 1) Problem Pomorza w w. XVI i XVII
2) Prądy reformatorskie i wpływ Oświecenia w Polsce za Stanisława Augusta
3) Sztuka polska w średniowieczu

Lektura: Polska, jej dzieje i kultura (dzieło zbiorowe)

T.Manteuffel: Historia Polski (PIW)

J.Starzyński i M.Walicki: Dzieje sztuki polskiej
(W-wa 1936)

Z.Świechowski: Sztuka polska czasów średniowiecznych
(W-wa 1953)

H.Grappin: Histoire de la Pologne, des origines à 1922. (Larousse 1922)

J.Fabre: Stanislaw-Auguste Poniatowski et le siècle des Lumières (Paris, Belles-Lettres 1952)

A.Jobert: La Commission Nationale de l'Éducation (Paris, Droz, 1941)

J.Toppass: L'art et les artistes en Pologne, t. I
(Paris, Alcan 1923)

C. Filologia

- Problemy: 1) Podstawowe alternacje wokaliczne
2) Derywacja odczasownikowa
3) System aspektu

- Lektura: 1) Taszycki: Najdawniejsze zabytki języka polskiego, ss. 90-96, 127-134, 198-206. (Bibl.Narod.)
2) J.Kochanowski: Treny (Bibl.Narod.)
3) P.Skarga: Kazania Sejmowe (Bibl.Narod.)
4) J.Krasicki: Bajki (Bibl.Narod.)
5) J.Słowacki: Wybór listów (PIW)
6) H.Sienkiewicz: Nowele, t.I (Czytelnik)

- Książki pomocnicze: 1) A.Brückner: Historia języka polskiego (Wyd. 3, Warszawa 1925)
2) St.Słoński: Historia języka polskiego w zarysie (Wyd. 3, PWN, 1953)
3) H.Grappin: Grammaire polonaise
" Introduction phonétique à la langue polonaise
" Histoire de la flexion des noms polonais.

Opracowanie oparte na materiałach dostarczonych przez prof. J.Bourilly z Sorbony.

Z p r a c m u z y k o l o g i c z n y c h

Tematyka niektórych prac muzykologicznych może interesować historyków literatury i języka polskiego ze względu na występujące w tekstach utworów wokalnych teksty literackie oraz na sposób ich muzycznego opracowania, a także na problemy estetyczne, które tu powstają: metody współdziałania obu sztuk - literatury i muzyki. Z tych samych względów mogą interesować prace z estetyki muzycznej, operujące metodą porównawczą lub podejmujące zagadnienia, które dotyczą teorii literatury.

Informacja niniejsza obejmuje zarówno prace już wydane, jak będące w druku lub w opracowaniu. Z prac, których kompleksowy charakter wymagał współpracy muzykologów oraz historyków literatury polskiej i języka, na pierwszym miejscu wymienić należy obszerny tom poświęcony "Bogurodzicy", wydany w ramach cyklu "Liryka średniowieczna" Biblioteki Pisarzy Polskich IBL. (Ossolineum, Wrocław 1962). Obok prac dra J.Woronczaka oraz prof. E.Ostrowskiej (wstęp filologiczny i językoznawczy) zamieszczono tu obszerną rozprawę muzykologiczną pióra prof. Hieronima